

Handleiding voor schoolbesturen

bij de staking op 14 februari

Op woensdag 14 februari wordt door medewerkers in het primair onderwijs in Noord-Nederland gestaakt. De vakbonden hebben de medewerkers van scholen uit Friesland, Groningen en Drenthe opgeroepen om het werk neer te leggen.

De vakbonden hebben de staking georganiseerd in overleg met onder andere de PO-Raad, vanuit de samenwerking in het PO-front. Het PO-front vindt de extra middelen die in het regeerakkoord zijn vrijgemaakt om salarissen te verhogen en werkdruk te verlagen, te weinig. Bovendien is het grootste deel van de extra middelen voor werkdruk pas in 2021 beschikbaar en dat is te laat. Om de druk op minister Arie Slob van Onderwijs en het gehele kabinet te houden, hebben de vakbonden besloten om een estafette van acties te houden. Die estafette begint dus op 14 februari in Noord-Nederland.

De partijen van de PO-front zoeken naar mogelijkheden om te zorgen dat ouders zo min mogelijk last hebben van de acties. De staking in Noord-Nederland is daarom op een woensdag gepland, maar de partijen gaan ook op zoek naar alternatieve manieren om wel de aandacht te houden voor de noodzaak van extra investeringen in het primair onderwijs.

De belangrijkste vragen over de staking hebben we op een rij gezet in deze handreiking om de leden van de PO-Raad te ondersteunen. In de handreiking vindt u informatie over waar u aan moet denken bij de staking en hoe dit juridisch allemaal werkt. We hebben de informatie verdeeld in actie- en aandachtspunten voor, tijdens en na 14 februari.

Voor de actie

Bonden roepen op tot staking

Op 18 januari hebben de vakbonden AOb, CNVO, FNV en FvOv de staking in Noord-Nederland uitgeroepen, gesteund door de PO-Raad, AVS en PO in Actie. De bonden zullen de staking ongeveer een week voor 14 februari formeel aanzeggen bij de PO-Raad als werkgeversorganisatie. Bonden zullen de medewerkers van scholen in Friesland, Groningen en Drenthe oproepen tot een dag volledige werkonderbreking. Er wordt een dag geen les gegeven en ook geen ander werk verricht. Met de oproep van de vakbonden valt de staking onder het recht op collectief actievoeren.

Bij de vorige staking hebben de vakbonden aangegeven dat zij het werk van stakende medewerkers aanmerken als besmet werk. Dit betekent dat werkwillige medewerkers het recht hebben om te weigeren het werk van stakende collega's over te nemen. Een weigering tot uitvoering van dit werk mag voor de medewerker geen negatieve consequenties hebben.

Overleg op de school

Medewerkers van scholen in de drie Noordelijke provincies hebben het recht om te staken. Voor de scholen uit deze provincies is het handig om tijdig te weten welke medewerkers wel en welke medewerkers niet mee willen doen aan de staking en daar een inventarisatie van te maken.

Als duidelijk is hoeveel medewerkers op een school gaan staken, is ook duidelijk of de schooldeuren open kunnen. Het is ook mogelijk dat sommige klassen wel les krijgen en andere niet. Als wordt besloten dat de school een dag dicht blijft en er zijn medewerkers die niet mee willen staken, kunt u alvast nadenken over vervangende werkzaamheden.

Op basis van een peiling onder de leden staat de PO-Raad achter de actie. Wij hopen dat u intern wil communiceren dat ook u de actie ondersteunt, zodat medewerkers zich vrij voelen om mee te doen. Uiteindelijk beslist elke medewerker echter zelf of hij of zij wil staken. Voor medewerkers is het daarom prettig als u van tevoren communiceert of u al dan niet van plan bent tijdens de staking hun salaris door te betalen (zie hieronder).

Salarissen wel of niet doorbetalen

Medewerkers mogen op basis van het stakingsrecht besluiten dat ze het werk volledig onderbreken. Dan hebben ze formeel geen recht op salaris. Voor medewerkers in het bijzonder onderwijs is dit vastgelegd in artikel 7:628 van het Burgerlijk Wetboek dat stelt: 'geen arbeid, geen loon'. In de CAO PO is in artikel 11.2 lid 6 een vergelijkbare bepaling opgenomen. Ook voor medewerkers in het openbaar onderwijs geldt dat zij tijdens een volledige werkonderbreking geen recht hebben op salaris. Omdat bonden een staking organiseren, handelen medewerkers niet onrechtmatig als zij besluiten te staken. Zij kunnen daarvoor dus niet worden gesanctioneerd. Ook is meedoen aan de staking geen reden voor ontslag.

Staken is een zaak tussen werkgevers en werknemers. Het schoolbestuur kan het salaris van stakende medewerkers doorbetalen maar het moet niet. Wanneer een werkgever besluit om door te betalen zal het schoolbestuur hier geen last van krijgen tijdens de accountantscontrole van de jaarcijfers 2018. De Inspectie van het Onderwijs, als verantwoordelijke voor de totstandkoming van het accountantscontroleprotocol, heeft vorig jaar richting accountants aangegeven dat loondoorbetaling niet onrechtmatig is en dat er daarom in de accountantscontrole ook niet hoeft te worden gecontroleerd of schoolbesturen al dan niet hebben doorbetaald tijdens de staking. Schoolbesturen hoeven ook niet te registreren wie er wel en niet hebben gestaakt.

De stakingskassen gaan open; medewerkers die lid zijn van de AOb, FNV of CNV, krijgen bij inhouding van het salaris een vergoeding uit de stakingskas. Als u het salaris van uw medewerkers doorbetaalt, dan betaalt u het salaris van alle medewerkers door. U kunt geen onderscheid maken tussen medewerkers die wel en niet lid zijn van een vakbond. Als leden van de vakbond staken en salaris krijgen, krijgen zij geen vergoeding uit de stakingskas.

Elk schoolbestuur bepaalt zelf of het al dan niet salaris doorbetaalt tijdens de staking. Wij geven hier als PO-Raad geen advies over. Voor medewerkers is het belangrijk om te weten of u wel of niet van plan bent salaris in te houden als zij staken. Wij adviseren u dan ook dit vooraf duidelijk aan uw medewerkers te communiceren.

Informereren

- U informeert vooraf de MR over de staking.
- U zorgt dat de school/scholen de ouders tijdig informeert/informereren over de actie en wat de actie betekent voor hun kinderen. Een voorbeeldbrief kunt u vinden op onze website (alleen voor leden met een account voor mijn.poraad.nl).
- U informeert uw leraren over uw besluit t.a.v. salarisdoorbetaling. U kunt daarbij uitleggen hoe u tot dat besluit bent gekomen.

Tijdens de staking

Scholen dicht

Als medewerkers op uw school besluiten te staken en het werk volledig neer te leggen, dan kan het zijn dat de school niet open kan, of dat sommige klassen geen les krijgen. Daar kan het schoolbestuur niets aan doen, dit is overmacht.

Het is niet toegestaan om uitzendkrachten of payrollmedewerkers in te huren om personeel te vervangen, dit ondermijnt het recht op staken. Het is wel toegestaan om eigen personeel te vragen om extra te werken tijdens de staking, of om vervangers in te zetten.

Indien de bonden het werk van stakende medewerkers weer aanmerken als besmet werk, hebben werkwillige medewerkers het recht om te weigeren het werk van stakende collega's over te nemen. Een weigering tot uitvoering van dit werk mag voor de medewerker geen negatieve consequenties hebben.

Als er gewoon te weinig medewerkers zijn om les te geven, dan is het toegestaan om de scholen dicht te houden. Scholen mogen ouders dan ook verzoeken de leerlingen gedurende de staking zelf op te vangen. Het kan ook voorkomen dat sommige klassen wel les krijgen en andere niet.

Leerlingen opvangen

Er wordt door juristen verschillend gedacht over een eventuele zorgplicht van schoolbesturen voor de leerlingen. Sommige juristen vinden dat die zorgplicht er wel is en dat leerlingen opgevangen moeten worden als het echt niet anders kan, andere juristen zeggen dat het niet hoeft als de sluiting van de school op tijd wordt aangekondigd. Het Ministerie van OCW gaat uit van een opvangplicht, dus wij adviseren besturen hier verstandig mee om te gaan. Als de school door een staking dichtgaat, moet het schoolbestuur beslissen hoe wordt omgegaan met de opvang van leerlingen en ouders daar ook goed over informeren. Als het bestuur ervoor kiest om wel een zorgplicht op zich te nemen, dan moeten ouders worden geïnformeerd bij wie zij terecht kunnen als ze hun kinderen zelf niet op kunnen vangen. U kunt bijvoorbeeld een telefoonnummer in de brief naar ouders opnemen, dat zij kunnen bellen als ze echt geen opvang voor hun kinderen kunnen regelen. U mag daarbij overigens best kritisch zijn, van ouders mag worden verwacht dat zij zich echt inzetten om zelf opvang te organiseren.

Het schoolbestuur moet bedenken hoe het vorm geeft aan de opvang van leerlingen. Dat kan door op een (of meerdere scholen) medewerkers die wel willen werken in te zetten voor de opvang van leerlingen die anders nergens terecht kunnen. Als dat niet kan, kan het bestuur ook zorgen dat leerlingen kunnen worden opgevangen door externe buitenschoolse opvang. De kosten daarvan zijn dan in principe voor de ouders, niet voor het schoolbestuur. Ouders moeten daarvan uiteraard op de hoogte worden gesteld.

Registeren stakers

Mocht u salaris willen inhouden, dan moet u 14 februari bijhouden welke medewerkers wel en niet staken. U moet registeren wie er wel en niet willen werken.

Het kan voorkomen dat leraren niet mee willen doen aan de staking, maar geen les kunnen geven of hun gewoonlijke werk niet uit kunnen voeren vanwege de staking. In dat geval kan de werkgever zorgen voor vervangende werkzaamheden voor deze werkwillige leraren. Deze leraren krijgen dan gewoon doorbetaald.

Als leraren wel willen werken maar door de staking echt niet kunnen werken, mag ook hun salaris worden ingehouden. Zij hebben immers ook baat bij de staking. Wij gaan ervan uit dat het dan wel echt om uitzonderingsgevallen gaat, uitgangspunt is dat ze vervangend werk krijgen.

Na de staking

Gemiste werkdag en onderwijstijd

Door de staking zal er op veel scholen in het Noorden geen les worden gegeven op 14 februari. De Onderwijsinspectie controleert in het toezicht op de schoolbesturen of er op elke school aan de minimale onderwijstijden is voldaan (7520 uur in 8 lesjaren). Een schoolbestuur moet ervoor zorgen dat aan deze eisen wordt voldaan, ook als er in een schooljaar wordt gestaakt. Dat is geen excuus om de onderwijstijd niet te halen.

Wat kan een schoolbestuur wel doen (als extra lessen nodig zijn om voldoende onderwijstijd te halen)?

- Medewerkers vragen of zij op vrijwillige basis op een later moment een dag willen lesgeven. Dit gebeurt dan bijvoorbeeld op basis van een tijdelijke uitbreiding van de arbeidsovereenkomst. Medewerkers krijgen deze uren uitbetaald.
- U kunt een vervanger vragen op een later moment een dag lesgeven in te halen. De vervanger krijgt daar uiteraard voor betaald.
- U kunt uw eigen personeel vragen om op een later moment een dag les te geven, in plaats van ander werk. Dit kan alleen in overleg met de medewerker. Als de medewerker toestemt om een dag extra les te geven, maak dan ook afspraken over welk werk de medewerker dan niet doet. Het is niet de bedoeling dat als medewerkers een dag lesgeven inhalen, zij in feite toch hun stakingsdag aan het inhalen zijn.

Gemiste werkdag hoeft niet te worden ingehaald door medewerkers

Als medewerkers besluiten deel te nemen aan de staking dan hoeven zij hun werktijd later niet in te halen. Medewerkers verplichten de werktijd later alsnog in te halen is in strijd met het recht op staken. Ook hoeven medewerkers geen verlof op te nemen voor de tijd die zij hebben gestaakt.

Inhouden salaris

Mocht u besluiten salaris in te houden van medewerkers die hebben gestaakt, dan geldt dat u salaris inhoudt van de medewerkers die hebben deelgenomen aan de staking. Medewerkers die hebben gewerkt, behouden hun recht op salaris. U houdt salaris in voor de uren dat er niet wordt gewerkt, terwijl de medewerker wel was ingeroosterd. Onder salaris wordt in deze verstaan salaris én emolumenten. Emolumenten zijn alle toeslagen op het salaris die zijn opgenomen in hoofdstuk 6 van de CAO PO.

De formule die u kunt gebruiken om te berekenen welk bedrag u kunt inhouden op het salaris is:

$A : B \times C =$ het bedrag dat op het bruto salaris mag worden ingehouden, waarbij:

A= het aantal uren dat de medewerker is ingeroosterd om te werken, maar vanwege de staking niet heeft gewerkt;

B= 174 x werktijdfactor (174 is het aantal uur dat een fulltime medewerker per maand werkt, incl. vakantiedagen)

C= het salaris van betreffende medewerker inclusief emolumenten. Emolumenten zijn alle toeslagen die zijn opgenomen in hoofdstuk 6 van de CAO PO.

Actie voeren in het primair onderwijs is uniek

Een staking in het primair onderwijs is uniek, maar het water staat bij de medewerkers nu echt aan de lippen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs, maar kunnen die niet meer garanderen als er niet meer voldoende, goede, gemotiveerde leraren voor de klas staan. Daarom ondersteunt de PO-Raad de actie en vraagt dat ook aan de aangesloten schoolbesturen.

Wij vragen schoolbesturen daarom samenvattend om:

- medewerkers alle ruimte te geven om te staken;
- ouders te betrekken bij de staking en goed te informeren;
- uw medewerkers tijdig te informeren of u salaris al dan niet doorbetaalt.

Bij overige vragen of opmerkingen kunt u uiteraard terecht bij onze helpdesk, via helpdesk@poraad.nl